

SPORT

”Blommans” besked blev starten för svenska medaljregnet i vinter-OS

Sverige har tagit 176 medaljer i vinter-OS. 40 procent av pallplatserna har kommit i de fem senaste spelen. Idrottens egen Saltsjöbadsanda är en förklaring till framgångarna under 2000-talet – en annan är att antalet OS-grenar ökat kraftigt.

Text: Jens Littorin

I torsdags satte Fredrik Joulamo, sportdirektör på Sveriges olympiska kommitté (SOK), det svenska målet för OS i Milano-Cortina till 15 medaljer. Siffran ligger i paritet med vad Sverige presterat i de fem senaste spelen, men långt över genomsnittet historiskt.

På 24 olympiska vinterspel har det blivit 176 medaljer, ett snitt på drygt sju. Under de fem senaste spelen är snittet det dubbla. 40 procent av den totala medaljskörden har kommit i Turin, Vancouver, Sotji, Pyeongchang och Peking.

Tre dåliga vinter-OS under 1990-talet och att Stockholm förlorade omröstningen om sommar-OS 2004 lade grunden för en satsning som burit frukt under 2000-talet.

Kampanjledaren Olof Stenhammar efter att Stockholm 1997 förlorade omröstningen om att få arrangera sommar-OS 2004. Foto: Eric Roxfeldt/TT
Även Leif Blomberg, idrottsminister på 1990-talet, kan ta åt sig del av äran.

– ”Blommans” insats var kraftfull och bröt isen, säger Peter Reinebo, SOK:s tidigare verksamhetschef, vars drygt 30 år långa bana på SOK avslutades i fjol.

Reinebo säger att även om Sverige under många år i själ och hjärta betraktat sig som en stor vintersportnation blev det förhållandevis få medaljer på OS.

Inför OS-omröstningen 1997 hade SOK skissat på en plan för hur Sverige, om man fick spelen, skulle kunna bli bättre både i sommar- och vintergrenar. När det inte blev något OS vinklades satsningen om.

SOK:s dåvarande ordförande C-G Anderberg och generalsekreteraren Stefan Lindeberg lyckades med hjälp av Stockholmskampanjens ledare, Olof Stenhammar, få näringslivet att ställa upp med sponsorpengar.

Samtidigt utmanade man politikerna och sade att ”för varje krona ni satsar, satsar vi lika mycket”.

OS i Nagano 1998 blev en ny svensk missräkning med bara tre medaljer och ingen av guld. Idrottsminister Blomberg återvände hem besviken och antog utmaningen. Det var en sorts idrottslig variant av Saltsjöbadsavtalet 1938, där näringslivet och fackföreningsrörelsen kom överens om att hitta lösningar för allas bästa.

Idrottsminister Leif Blomberg under OS-hockeymatchen mellan Sverige och Finland i Nagano 1998.

Bara dagarna efter att Göran Perssons regering beviljat pengarna till SOK drabbades Leif Blomberg av en stroke och avled.

– De här pengarna lade grunden för vårt Topp och talang-program och hade stor betydelse för vad vi kunde göra de närmaste åren, säger Reinebo.

I Topp och talang får idrottare som ses ha medaljchanser i OS, ekonomiskt stöd och tillgång till SOK:s resurser.

Reinebo säger att Topp och talang är en viktig orsak till framgångarna under 2000-talet, men långt ifrån den enda.

Vid OS i Salt Lake City 2002 hade SOK stora förhoppningar, men Sverige blev trots sju medaljer utan guld.

– Vi lärde oss att förberedelserna inför OS är mycket viktiga, till exempel att förbereda sig för att tävla på hög höjd, säger Reinebo.

Fyra år senare i Turin sattes svenskt rekord med 14 medaljer varav sju guld. Efter elva medaljer i Vancouver 2010 blev det rekord igen i Sotji 2014 med 15 och nästan lika många, 14, i Pyeongchang 2018.

Det svenska damstafettlaget i längdskidor tog en av de 15 svenska OS-medaljerna i Sotji 2014.

Reinebo lyfter fram kompetensutvecklingen på materialsidan, till exempel skidor och valla, som en annan framgångsfaktor.

– Vi startade ett projekt kring detta och under de tre spelen 2010, 2014 och 2018 hade vi de bästa skidorna, säger han och förklarar att pandemin gjorde att det inte var lika lätt att förbereda sig inför OS i Peking.

Trots det blev spelen 2022 en succé med 18 medaljer. De åtta gulden var rekord även det.

I sina prognoser inför OS räknar SOK på hur många av de aktiva i truppen som varit på pallen i VM och vid återkommande tillfällen i världscupen. Har man varit det har man medaljchans i OS. Om hälften av medaljkandidaterna lyckas infria målet betraktas det som ett bra utfall.

– I Peking var utfallet 60 procent. Det var också rekord, säger Reinebo.

Nils van der Poel tog två OS-guld i skridsko i Peking 2022.

En annan viktig orsak bakom de många svenska medaljerna är förstås att antalet grenar ökat och att discipliner där Sverige är bra tillkommit, som till exempel sprint inom längdskidåkning.

I Sapporo 1972 tävlades det i 35 grenar, i Salt Lake City 2002 i 78 och i Peking för fyra år sedan hade antalet växt till rekordstora 109 stycken. Sett ur detta perspektiv går det att argumentera för att de tio medaljerna i Sankt Moritz 1948 respektive Cortina 1956, då det tävlades i 20-talet grenar, är de mest framgångsrika. Å andra sidan var flera länder då fortfarande hårt drabbade av kriget.

Reinebo lyfter även fram en femte faktor: Ryssland. Även om ryskt fusk under OS i Sotji kan ha bidragit till att den svenska medaljskörden blev mindre, kan sanktionerna mot den starka vintersportnationen i Pyeongchang och Peking ha gjort den större.

Fakta. 176 medaljer på 24 vinter-OS

Sverige har tagit 176 medaljer under 24 vinter-OS. Toppnoteringen kom i Peking 2022 med 18 och här blev det också rekord i antalet guld, åtta stycken. De två sämsta noteringarna är från Chamonix 1924 och Innsbruck 1976, då det bara blev två medaljer.

Svenska medaljer i vinter-OS (guld–silver–brons)

2022: Peking **18** (8–5–5)

2018: Pyeongchang **14** (7–6–1)

2014: Sotji **15** (2–7–6)

2010: Vancouver **11** (5–2–4)

2006: Turin **14** (7–2–5)

2002: Salt Lake City **7** (0–2–5)

1998: Nagano **3** (0–2–1)
1994: Lillehammer **3** (2–1–0)
1992: Albertville **4** (1–0–3)
1988: Calgary **6** (4–0–2)
1984: Sarajevo **8** (4–2–2)
1980: Lake Placid **4** (3–0–1)
1976: Innsbruck **2** (0–0–2)
1972: Sapporo **4** (1–1–2)
1968: Grenoble **8** (3–2–3)
1964: Innsbruck **7** (3–3–1)
1960: Squaw Valley **7** (3–2–2)
1956: Cortina d'Ampezzo **10** (2–4–4)
1952: Oslo **4** (0–0–4)
1948: Sankt Moritz **10** (4–3–3)
1936: Garmisch **7** (2–2–3)
1932: Lake Placid **3** (1–2–0)
1928: Sankt Moritz **5** (2–2–1)
1924: Chamonix **2** (1–1–0)

Sveriges ansökan om att få arrangera ett vinter-OS.

Stockholms ansökan om olympiska vinterspelen 2022 var [Sveriges](#) sjunde ansökan om [olympiska vinterspelen](#). I ansökan var [Stockholm](#) huvudort men de alpina grenarna planerades att förläggas till [Åre](#). Ansökans största svaghet ansågs^{[[vem?](#)]} ligga i avståndet mellan Stockholm och Åre.^[1] [Sveriges Olympiska Kommitté](#) (SOK) meddelade sina planer på att ansöka den 11 november 2013 men efter att Stockholms stad^{[[förtydliga](#)]} den 17 januari 2014 valde att inte ta upp frågan om att arrangera ett olympiskt spel avbröts ansökan.^[2]

Bakgrund

Efter att under flera år ha fokuserat på att söka vinter-OS med [Östersund](#) föreslog SOK under sommaren 2013 att ansöka med Stockholm.^[3] I juli 2013 gav SOK [Jöran Hägglund](#) uppgiften att utreda förutsättningarna för en ansökan med Stockholm som huvudort.^[4] Hägglunds utredning presenterades den 1 oktober på en presskonferens där han också ansåg att Stockholm hade goda förutsättningar för ett olympiskt spel.^[5] Den 11 november meddelade SOK att de gick vidare med ansökan och lämnade in de första dokumenten till IOK.^[6]

Ansökan

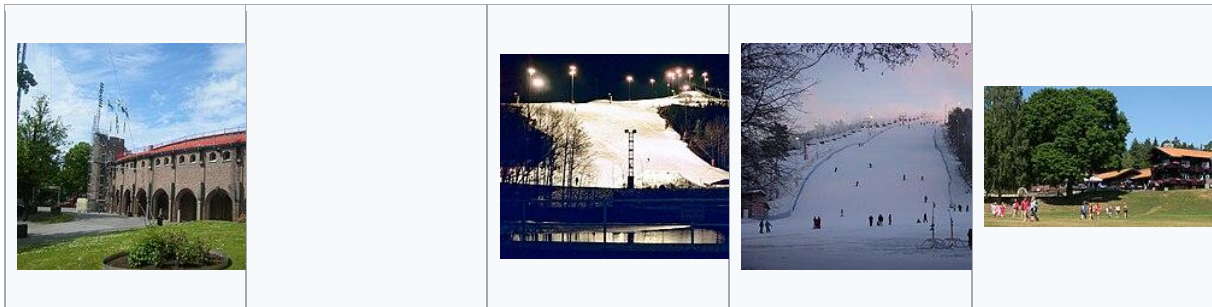
Stockholms ansökan byggde till stor del på Jöran Hägglunds utredning, men SOK valde att göra vissa förändringar för att minska kostnaderna.^[7]

Anläggningar

Äre	Stockholm Globenområdet	Stockholm Globenområdet	Stockholm Globenområdet	Stockholm Solna kommun
Äre skidområde 	Globen 	Tele2 Arena 	Johanneshov 	Friends Arena
Kapacitet: ?	Kapacitet: 13 850	Kapacitet: 30 000 - 40 000	Kapacitet: 8 094	Kapacitet: 50 000 - 65 000
				

Stockholm Norra Djurgården	Stockholm Tallkrogen	Stockholm Björkhagen	Stockholm Huddinge /Botkyrka	Stockholm Botkyrka
Stockholms stadion 	Bandyhallen i Tallkrogen 	Hammarbybacken 	Flottsbrobacken 	Lida/Tullinge
Kapacitet: 14 417	Kapacitet: 7 000	Kapacitet: ?	Kapacitet: 3 000 - 5 000	Kapacitet: 50 000

Alla alpina grenar planerades att förläggas till [Åre](#). I Hågglunds utredning föreslogs en höjning av [Flottsbrobacken](#) i [Huddinge kommun](#) för att kunna hålla [slalomtävlingarna](#) där men SOK valde bort detta i januari 2014 på grund av de höga kostnaderna.^{[7][8]} Övriga grenar planerades till Stockholmsområdet. I Flottsbrobacken planerades till en början nya hoppbackar att byggas, men detta ändrades och planen blev istället att bygga dessa vid ett grustag i [Tullinge](#).^[7] Anläggningar för skicross, boardercross och slopestyle planerades fortsatt att hållas i Flottsbrobacken. Övriga grenar inom freestyle och snowboard planerades att kunna förläggas till [Hammarbybacken](#), där även en ny anläggning för [kälksporterna](#) planerades byggas samt plats för den olympiska elden.^[8]

För [ishockey](#), [short track](#) och [konståkning](#) planerades till antingen [Tele2 arena](#), [Friends arena](#) eller [Globen](#). Även [curling](#) planerades att kunna hållas i någon av dessa arenor men huvudalternativet var [Johanneshov](#). Arenor som Tele2 och Friends hade varit tvungna att byta namn under ett olympiskt spel på grund av IOK:s regler som förbjuder reklam. [Längdskidåkning](#) och [skidskytte](#) ansågs kunna förläggas på flera olika platser men Lida utanför Tullinge var huvudalternativet. [Hastighetsåkning på skridskor](#) planerades till den framtida bandyhallen i Tallkrogen.^[8]

Internet-sökning

Sveriges senaste försök att arrangera vinter-OS var för 2030, men ansökan nobbades av IOK i slutet av 2023 då starkare politiskt stöd och tidigare finansiella garantier efterfrågades. Förstudien, som fokuserade på hållbarhet och att använda befintliga arenor i Stockholm och Åre, räckte inte mot konkurrenterna. Tidigare ansökte Sverige även om 2026, som förlorades till Milano/Cortina.

Här är en översikt över Sveriges senaste OS-ansökningar:

- **Vinter-OS 2030:** SOK, SPK och Riksidrottsförbundet genomförde en förstudie och visade intresse. Sverige gick inte vidare till den avslutande fasen ("målinriktad dialog") eftersom IOK efterfrågade tydligare statliga garantier i ett tidigare skede.
- **Vinter-OS 2026:** Stockholm/Åre var kandidat, men förlorade omröstningen mot Milano/Cortina 2019. Avstånden mellan arenorna och bristen på tidigare statliga garantier var svagheter.

- **Historik:** Sverige har ansökt om vinter-OS ett flertal gånger utan att lyckas, med 2026 som den åttonde gången i ordningen.

Trots den tidigare besvikelsen har det funnits en vilja att skapa hållbara spel med lägre kostnader genom att nyttja befintlig infrastruktur. Efter avslaget för 2030 har fokus skiftats mot att bygga vidare på den kunskap och sammanhållning som förstudien gav.